

На основу члана 54. став 1. Закона о добробити животиња („Службени гласник РС“, број: 41/2009), члана 65. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“, број: 129/2007 и 83/2014-др.закон), члана 5. Одлуке о држању паса и мачака на територији града Враћа – пречишћени текст („Службени гласник града Враћа“, број: 18/2015), члана 6. став 1. тачка 10., члана 61. и 63. Пословника Градског већа рада Враћа („Службени гласник града Враћа“, број: 20/2016), Градско веће града Враћа, на седници одржаној 22.09.2017. године, донело је

П Р О Г Р А М
КОНТРОЛЕ И СМАЊЕЊА ПОПУЛАЦИЈЕ
НАПУШТЕНИХ ПАСА И МАЧАКА
НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА ВРАЋА

САДРЖАЈ

1. Увод	3
2. Циљ Програма.....	5
3. Основе за реализацију Програма.....	6
4. Разлози за примену Програма.....	8
5. Садашње стање и оцена.....	8
6. Предлог решења.....	9
6.1. Пројекат изградње прихватилишта.....	10
6.2. Пројекат унапређења службе зоохигијене.....	12
6.3. Пројекат информисања и едукације грађана.....	12
6.4. Пројекат масовног третмана напуштених паса/мачака.....	13

6.4.1. Регистрација и обележавање.....	13
6.4.2. Стерилизација.....	13
6.4.3. Удомљавање, поклањање и проналажење изгубљених животиња.....	13
6.4.4. ЦНР Програм (ухвати, стерилиши, пусти).....	14
6.4.5. Сарадња.....	15
6.4.6. Еутаназија.....	15
6.5. Пројекат масовног третмана власничких паса/мачака.....	15
6.6. Пројекат санкционисања неодговорних грађана.....	16
7. Финансијски план.....	16
7.1. Извори прихода.....	16
-буџет града Врања,	
-средства из донација	
8. Предлог динамике реализације Програма.....	17
9. Образложење.....	17
10. Закључак.....	18

1. УВОД

Велики број напуштених (паса/мачака) на улицама нашег града, околних насељених места и поља, резултат је напуштања кућних љубимаца од стране њихових власника. Сада већ бивши кућни љубимци препуштени су сами себи у борби за голи живот, а као последица тога долази до неконтролисаног размножавања, чиме се већ постојећи број напуштених животиња повећава.

Поред напуштања животиња, односно паса/мачака, као основног начина њиховог постојања на јавним површинама, повећању њиховог броја доприноси и велики репродуктивни потенцијал ових животиња. Постоје подаци који говоре о томе да за само шест година пар плодних паса и њихово потомство, у оптималним условима, може дати чак 67 000 штенаца. Код мачака овај број је још већи и износи 420 000 мачића за седам година.

Узрок овом проблему су лоше навике људи и тешка економска ситуација грађана, који због недостатка средстава за обележавање и вакцинацију, прибегавају избацивању паса/мачака на улицу.

Из напоменутих разлога неопходно је:

1. Применити важеће одредбе закона.
2. Стимулисати мере за стерилизацију, вакцинацију и обележавање паса/мачака.
3. Изградити прихватилиште задовољавајућих капацитета.
4. Континуирано радити на повећању капацитета Службе за зоохогијену.
5. Информисање – упознавање грађана са законским обавезама власника паса/мачака, и са

овим Програмом, хуманом решавању проблема ових напуштених животиња (едукација становништва путем медија у сарадњи са надлежним градским и републичким службама, удружењима грађана и других релевантних чинилаца, едукација власника о одговорном власништву и законским обавезама, кажњавање неодговорних власника).

Применом ових одредби у пракси, стичу се услови за решавање проблема са напуштеним псима и мачкама, али и санкционисање несавесних и неодговорних власника паса и мачака, који су главни узрок његовог настајања. Такође је потребно повећати хигијену у насељеним местима, како би се смањила могућност прехрањивања напуштених паса на улици који могу да буду агресивни, што је потенцијална опасност за људе, децу и домаће животиње.

Питање напуштених паса/мачака представља озбиљан јавни проблем који се може решити само планском, организованом, континуираном акцијом свих заинтересованих страна у друштву кроз јасно осмишљен Програм хуманог решавања проблема ових напуштених животиња.

За решавање овог проблема надлежна је локална самоуправа, а њен први корак је израда овог Програма у складу са специфичностима средине. Да би Програм био успешан потребна је сарадња свих релевантних институција (надлежног министарства, локалне самоуправе, комуналног предузећа, ветеринара, удружења за заштиту животиња и грађана).

Основна начела на којима се заснива овај Програм јесу:

1.) **начелно бриге о животињама**, које подразумева моралну обавезу и дужност човека да поштује животиње и брине о животу и добробити животиња чији опстанак зависи непосредно од њега;

2.) **начело интегралности**, које подразумева да државни органи и органи јединица локалне самоуправе, у оквиру својих делокруга, обезбеђују интегралну заштиту добробити животиња спровођењем међусобно усаглашених планова и програма;

3.) **начело превенције и предострожности**, које подразумева да свака активност која је у директној или индиректној вези са животињама мора бити планирана и спроведена тако да представља најмањи ризик по живот и добробит животиња, људи и животне средине и заснива се на процени утицаја различитих начина коришћења животиња на њихов живот и добробит, као и на

коришћењу најбољих расположивих технологија, средстава и опреме;

4.)**начело одговорности**, које подразумева да је власник, односно држалац животиња одговоран за њихов живот и добробит и да је дужан да сноси трошкове збрињавања животиња чији је власник, односно држалац, ако више не жели или није у могућности да се стара о њима.

Поједини изрази употребљени у овом Програму имају следеће значење:

1.)**власник животиње**, јесте правно или физичко лице, односно предузетник, које има право чувања, држања, узгоја, репродукције, превоза, коришћења и продаје животиње и које је одговорно за живот, заштиту здравља и добробити животиња;

2.)**добробит животиња**, јесте обезбеђивање услова у којима животиња може да остварује своје физиолошке и друге потребе својствене врсти, као што су исхрана и напајање, простор за смештај, физичка, психичка и термичка удобност, сигурност, испољавање основних облика понашања, социјални контакт са животињама исте врсте, одсуство непријатних искустава као што су бол, страх, стрес, болести и повреде;

3.)**добра ветеринарска пракса** јесу принципи професионалног понашања и спровођења система управљања квалитетом рада субјеката који обављају ветеринарску делатност, у складу са правилима ветеринарске етике;

4.)**држалац животиње** јесте правно или физичко лице, односно предузетник, које има право чувања, држања, узгоја, репродукције, превоза и коришћења животиње, као и право продаје животиње, на основу писаног одобрења власника и које је одговорно за живот, заштиту здравља и добробити животиња;

5.)**држање животиња** јесте смештај, чување, нега и брига о животињама, осим репродукције;

6.)**животиња** јесте сваки кичмењак који је у стању да осети бол, патњу страх и стрес;

7.)**изгубљена животиња** јесте животиња која је напустила власника, односно држаоца и коју је он свесно напустио;

8.)**напуштена животиња** јесте животиња која нема дом или која се налази изван њега и лишена је бриге и неге власника, односно држаоца и коју је он свесно напустио;

9.)**кућни љубимац** је свака животиња која се држи ради дружења;

10.)**лишавање животиње живота** јесте поступак којим се животињи одузима живот на начин који изазива тренутну смрт;

11.)**регистрација и обележавање животиња** јесте поступак обележавања животиња на трајан

начин ради идентификације, регистрације и прикупљања свих података у јединствен информациони систем;

12.)**пажња доброг домаћина** јесте обезбеђивање услова којима се задовољавају животне потребе животиње, као што су довољна количина хране и воде, простор за кретање, исхрану и одмор, заклон, микроклиматски и хигијенски услови живота, присуство и контакт са животињама исте врсте и очување физичке, психичке и генетске целовитости животиње, као што је предузимање и спровођење превентивних, дијагностичких, хигијенских, терапеутских и других мера ради очувања здравственог стања животиње и спречавања настанка повреда, болести, стреса, бола, патње, страха и смрти животиња;

13.)**прихватилиште за животиње** јесте објекат који служи за привремени или трајни смештај напуштених и изгубљених животиња и помоћ и бригу о напуштеним и изгубљеним животињама;

14.)**удомљавање животиње** је најхуманији начин њиховог збрињавања и том приликом морају бити вакцинисани, стерилисани и обележени.

Под напуштеном животињом, у смислу овог Програма сматрају се напуштени пси и мачке.

2. ЦИЉ ПРОГРАМА

Циљ Програма, а самим тим и града Врања, је смањење популације напуштених паса и мачака на јавним површинама града, као и да се осигура квалитетна брига над напуштеним и изгубљеним псима и мачкама, и у том смислу потребно је изградити прихватилиште у складу са Законом о добробити животиња и подзаконским актима који регулишу ову област.

Контрола популације напуштених паса и мачака се превасходно постиже заустављањем њеног даљег раста, спровођењем мера масовне стерилизације и планским збрињавањем у прихватилиште, али и промовисањем и стерилизацијом власничких паса и мачака, у складу са позитивним законским прописима, те мерама против напуштања животиња (трајно обележавање – чиповање и регистрација власничких паса и мачака, едукација власника о одговорном власништву и законским обавезама, кажњавање неодговорних власника). Веома је важна и изградња система за трајну контролу и праћење смањења броја напуштених паса и мачака, са активним и одговорним учешћем свих друштвених чинилаца.

Програм хуманог решавања проблема напуштених паса/мачака подразумева активно учешће свих чланова друштва у ланцу хуманог решавања овог проблема.

Реализација овог Програма гарантује успостављање минималног броја напуштених паса/мачака на улицама чиме се избегавају теже последице по грађане и ове напуштене животиње. Циљеве Програма је могуће остварити једино у сарадњи владиног и невладиног сектора (државних органа са једне стране и удружења грађана, као и самог грађанина са друге стране).

У хуманом решавању проблема напуштених животиња учествују:

1. Централна власт – органи Републике Србије (доношење свих потребних закона, подзаконских аката и правилника, као и мера и субвенција локалним властима и грађанима, то јест помоћ у решавању проблема напуштених паса/мачака).

2. Јединица локалне самоуправе – градоначелник, Скупштина града, Градско веће и Градска управа.

3. Инспекција – Ветеринарска и друге надлежне инспекцијске службе (надзор над спровођењем закона и подзаконских аката).

4. Ветеринарска служба – праћење, заштита и унапређење здравља животиња на територији града.

5. Правно лице које управља прихватилиштем.

6. Комунална полиција, тужилаштво и локална удружења грађана за заштиту животиња.

7. Медији – подизање свести грађана о значају хуманог решавања проблема напуштених животиња (паса/мачака) и истинито и редовно информисање.

8. Грађанин – дужност сваког грађанина јесте да спречи и пријави све облике злостављања животиња и угрожавања њихових живота, здравља и добробити.

3. ОСНОВЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Основе за реализацију Програма чине следећи елементи:

- Законска регулатива је прописала ефективне, превентивне мере које се односе на: регистрацију и обележавање паса, вакцинацију, одговорност власника, забрану напуштања кућних љубимаца и поступке са напуштеним животињама.

Проблематика којом се бави овај Програм регулисана је пре свега Законом о добробити животиња, Законом о ветеринарству, Законом о локалној самоуправи, а има додирних тачака и са низом других закона и подзаконских прописа. Такође је локална самоуправа, односно Скупштина града донела Одлуку о држању паса и мачака на

територији града Врања, којом се ближе дефинишу услови и начин држања паса и мачака на територији града Врања, обавезе и одговорности власника, односно држаоца паса и мачака, заштита од злостављања, хватања и збрињавања напуштених паса и мачака, заштита добробити паса и мачака при хуманом лишавању живота и друга питања од значаја за држање и добробит паса и мачака на територији града Врања.

Правни основ за доношење овог Програма је члан 54. Закона о добробити животиња („Службени гласник РС“, број: 41/2009), којим је прописана дужност органа јединице локалне самоуправе да израде и спроводе Програм контроле и смањења популације напуштених паса и мачака према специфичностима средине. Такође члан 65. Закона о локалној самоуправи прописује да је Градско веће орган града, док је чланом 5. Одлуке о држању паса и мачака на територији града Врања – пречишћени текст („Службени гласник града Врања“, број: 18/2015), прописано да Градско веће доноси Програм контроле и смањења популације напуштених паса и мачака на територији града Врања.

- Регистрација и обележавање свих паса и мачака је кључна превентивна мера, којом је олакшан надзор над њиховим кретањем, трговином, превозом, односно проналажењем, изгубљених, напуштених и отуђених паса и мачака. На тај начин сваки пас и мачка би био евидентиран и знао би се његов власник.

- Стерилизација је најефикаснија мера, којом се спречавањем неконтролисане репродукције смањује број напуштених паса и мачака на јавним површинама и регулише бројност њихове популације у прихватилиштима, а такође успоставља контрола репродукције власничких паса и мачака.

- Изградња прихватилишта – прихватилиште мора бити опремљено, а запослени обучени за рад са животињама у прихватилишту. Животиње се из прихватилишта враћају власнику уз надокнаду трошкова, удомљавају или уступају другим прихватилиштима.

- Подизање капацитета зоохигијеничарске службе – Законом је предвиђена обавеза локалне самоуправе да на својој територији организује службу која обавља послове хватања и збрињавања напуштених животиња у прихватилишта за животиње. У смислу подизања капацитета треба посебно обратити пажњу на:

- техничку опремљеност службе за хватање, превоз и збрињавање животиња;
- обученост радника;

-Удомљавање је најхуманији начин збрињавања напуштених паса и мачака. Све животиње које се дају на удомљавање морају бити вакцинисане, стерилисане и обележене.

-Сарадња свих учесника у ланцу решавања проблема напуштених паса и мачака, и преузимање одговорности за свој део извршења Програма.

-Образовање и информисање – циљеви образовања и информисања су упознавање власника паса и мачака, као и грађана са особинама и потребама паса и мачака, сопственим мотивима држања паса и мачака и законским обавезама власника паса и мачака. Поред тога грађани се морају упознати са елементима Програма контроле и смањења популације напуштених паса и мачака, у циљу бољег разумевања права и одговорности свих учесника у ланцу решавања проблема, а нарочито обавезе власника паса и мачака.

-Еутаназиа је најнеефикаснија мера контроле и решавања проблема напуштених животиња, а по препоруци Светске здравствене организације може се спроводити једино и само као убиство из милосрђа над болесним животињама, које су неизлечиво болесне или ирепаратбилно повређене и то у терминалном стадијуму болести или повреде када је немогуће отклонити болове, а такође и Закон о добробити животиња прописује у којим случајевима се животиња може лишити живота.

-Финансирање - да би Програм у целости био реализован потребно је предвидети и обезбедити финансијска средства за рад служби, тренутног решавања проблема напуштених паса/мачака, у складу са законом и овим Програмом до изградње прихватилишта, затим сама изградња прихватилишта, са свим пратећим садржајима који омогућавају његово несметано функционисање.

- Буџет града,
- Средства из донација

4.РАЗЛОЗИ ЗА ПРИМЕНУ ПРОГРАМА

Имајући у виду законску регулативу, а сагледавајући све аспекте тренутног стања у решавању проблема са напуштеним псима и мачкама на територији града Врања и прихватајући хуманији и савременији приступ у решавању овог проблема, у складу са важећим прописима и специфичностима средине, као основ за примену Програма, издвајају се следећи разлози:

- **Проблеми са напуштеним псима и мачкама** – који се решавају кроз примену свих мера предвиђених овим Програмом.

- **Социјално-безбедоносни** – смањење броја напада напуштених паса на грађане.

- **Здравствени** – спречавање ширења заразних болести међу животињама, као и болести које су заједничке за људе и животиње (зоонозе), а нарочито беснила и ехинококозе.

- **Хигијенско-еколошки** – спречавање растурања отпада што резултира смањеним прљањем и загађивањем јавних површина града Врања.

- **Економски** – смањење броја захтева грађана, као и поднесених тужбених захтева, за накнаду штете настале уједима напуштених паса, чиме би се уштедела значајна средства која би се усмеравала у реализацију Програма.

- **Хумани однос према животињама** – хумано поступање са животињама је мера у интересу и људи и животиња.

- **Едукативни** – реализација разних едукативних програма намењених подизању укупне свести грађана, нарочито деце, о изградњи хуманог односа према животињама уопште, са посебним акцентом на одговорно власништво над кућним љубимцима и напуштеним животињама.

5.САДАШЊЕ СТАЊЕ И ОЦЕНА

Основни разлог настанка и сталног увећавања овог проблема је непоштовање важећих прописа који се односе на обавезе и одговорности власника, то јест држаоца паса и мачака, односно неивршавање обавеза власника паса и мачака и неадекватна контрола спровођења прописа. Такође, разлози за већи број напуштених паса на јавним површинама је и немарност грађана у погледу начина и места одлагања отпадних материја које могу послужити као храна напуштеним псима и мачкама, затим постоје локације на којима живе напуштени пси о којима се старају појединци, без икаквог надзора над њиховим здравственим стањем и бројности, и сл.

Град Врање тренутно проблем напуштених паса решава тако што Градска управа, у складу са Законом о јавним набавкама закључује Уговор са Ветеринарском станицом Врање, са седиштем у Врању, улица Маричка 19, којим се врше услуге хуманог збрињавања напуштених паса, а које подразумевају: клинички преглед напуштених паса, вакцинацију, чиповање, стерилизацију, дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију, као и храњење напуштених паса и чување до 15 дана.

Према члану 22. Одлуке о држању паса и мачака на територији града Врања, коју је донела Скупштина града Врања, хватање напуштених паса на подручју града Врања врши Служба зоохигијене Јавног комуналног предузећа „Комрад“, на хуман начин и савременим методама. Према Одлуци ова

служба у сарадњи са надлежном ветеринарском службом напуштене псе смешта у прихватилиште. Прихватилиште у које се тренутно смештају напуштени пси налази се у Давидовцу, које је у власништву Ветеринарске станице Врање.

Напомена: У наредном периоду потребно је да град Врање преко својих органа (Градска управа, Градско веће) у континуитету остварује све потребне законске услове за даљи смештај напуштених паса и мачака у прихватилиште, да о томе сачињава уговор и да обе уговорне стране извршавају све прописане обавезе, које треба да буду у складу са овим Програмом, као и да инспектор зоохигијене и Комунална полиција побољшају надзор над применом и спровођењем Одлуке о држању паса и мачака на територији града Врања, а такође је потребно да са ветеринарском инспекцијом, која у оквиру својих овлашћења врши послове надзора и контроле, органи града остваре што бољу сарадњу, како би свако извршавањем обавеза из свог домена омогућио да се на прави начин остваре циљеви и мере Програма.

6. ПРЕДЛОГ РЕШЕЊА

Програм се састоји из шест фаза које се могу третирати као одвојени пројекти. Реализацији свих пројеката могу да претходе усвајање пратећих одлука надлежних органа Града, и синхронизација напора надлежних градских служби, као и заинтересованих удружења грађана за реализацију Програма.

6.1. Пројекат изградње прихватилишта.

6.2. Пројекат унапређења службе зоохигијене.

6.3. Пројекат информисања и едукације грађана.

6.4. Пројекат масовног третмана напуштених паса/мачака.

6.4.1. Регистрација, обележавање и вакцинација

6.4.2. Стерилизација

6.4.3. Удомљавање, поклањање и проналажење изгубљених животиња

6.4.4. ЦНР Програм (ухвати, стерилиши, пусти)

6.4.5. Сарадња

6.4.6. Еутаназија

6.5. Пројекат масовног третмана власничких паса/мачака.

6.6. Пројекат санкционисања неодговорних грађана

6.1. Прихватилиште

Према члану 66. Закона о добробити животиња („Службени гласник РС“, број: 41/2009), орган јединице локалне самоуправе дужан је да

обезбеди прихватилиште ако на својој територији има напуштених животиња. На територији града Врања постоји велики број напуштених паса, и досадашње предузете активности нису дале очекиване резултате, тако да је у наредном периоду потребно да град, преко својих органа, предузме све неопходне законске мере како би се остварио циљ овог Програма, а то је изградња прихватилишта, које ће да испуњава све прописне услове за смештај напуштених животиња, односно напуштених паса/мачака. Такође, треба имати у виду да изградњом прихватилишта, настају и следеће обавезе, а то је набавка потребне опреме, формирање адекватних служби за рад у прихватилишту, обезбеђивање средстава за плаћање материјалних трошкова, као и све остале обавезе, чијим извршењем ће бити завршен процес за несметан пријем напуштених животиња у прихватилиште.

Прихватилиште мора бити изграђено у складу са законским нормативима (Закон о добробити животиња, Закон о ветеринарству, подзаконски прописи), и у том смислу Град треба обезбедити потребне услове за израду пројектно-техничке документације, одабир парцеле, односно локације на којој ће бити изграђено, затим набавку свих дозвола за изградњу и на крају добијање употребне дозволе за рад и дозволе од стране надлежног министарства.

Уколико је потребно, у поступку изградње прихватилишта или након његовог завршетка, град ће преко својих органа, доносити одговарајуће акте којим ће ближе дефинисати начин рада, услове и све друге потребне елементе којим ће бити омогућен несметан рад прихватилишта, у складу са законом.

Прихватилиште за напуштене животиње мора испуњавати услове за заштиту добробити животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме, у складу са законом и подзаконским актима и мора бити уписан у Регистар објеката који води министарство, у складу са законом којим се уређује ветеринарство.

Лица која раде са животињама у прихватилишту, морају бити обучена за заштиту добробити животиња.

Власник прихватилишта, дужан је да пре уписа у Регистар објеката министарству достави доказ да је обезбедио:

1.) финансијска средства за несметани рад;

2.) спровођење здравствене заштите животиња;

3.) одговарајући простор за смештај животиња на начин који ће обезбедити добробит животиња и неће нарушити јавни ред и мир;

4.)лица која су обучена за рад са животињама.

Власник прихватилишта је одговоран за живот, здравље и добробит животиња у прихватилишту.

Власник прихватилишта дужан је да се о кућним љубимцима у прихватилишту брине са пажњом доброг домаћина.

Власник прихватилишта дужан је да води евиденцију о животињама и да ту евиденцију чува три године.

Власник прихватилишта је дужан да:

1.)прима пријаве о напуштеним животињама и да обезбеди збрињавање сваке напуштене животиње, у складу са законом о добробити животиња и овим Програмом;

2.)обезбеди спровођење мера превентивне здравствене заштите животиња и потребну помоћ животињама од стране ветеринара;

3.)брине о проналажењу власника, односно држаоца животиња;

4.)врати власнику, односно држаоцу, на његов захтев, животињу у року од 15 дана од дана смештаја у прихватилиште;

5.)припреми план збрињавања животиња у случају затварања прихватилишта или елементарних непогода.

Животиња која је смештена у прихватилиште може се поклонити ако је власник, односно држалац не преузме у року од 15 дана од дана смештаја у прихватилиште.

Власник прихватилишта које обезбеђује орган јединице локалне самоуправе дужан је да сарађује са надлежним ветеринарским службама и организацијама за заштиту животиња, као и да редовно обавештава јавност и друге власнике прихватилишта о животињама које се налазе у прихватилишту.

Ако се животињи у року од најмање 30 дана од дана смештања у прихватилиште које обезбеђује орган јединице локалне самоуправе не пронађе власник, односно ако се не збрине на други начин, са животињом се поступа у складу са овим Програмом. Трошкове збрињавања напуштених животиња сноси власник, односно држалац животиње, а ако је непознат трошкове збрињавања животиње сноси власник прихватилишта, односно буџет града.

Инспекцијски надзор у области ветеринарства и заштите добробити животиња врши министарство преко ветеринарских инспектора, а и ветеринарска станица која испуњава законске услове може обављати поједине стручне послове ветеринарске инспекције.

6.2. Унапређење рада Службе зоохигијене

Према члану 46. Закона о ветеринарству („Службени гласник РС“, број: 91/2005 и 30/2010), предвиђена је обавеза локалне самоуправе да на својој територији организује службу која ће обављати послове хватања и збрињавања напуштених животиња у прихватилиште за животиње.

Да би ова Служба ефикасно функционисала, потребно је да се континуирано ради на сталном унапређивању рада ове службе, у смислу набавке и одржавања потребне опреме за рад, у складу са законом и подзаконским актима, ангажовањем потребног броја извршиоца, који исто тако морају бити обучени за извршавање ове врсте посла.

Напомена: За обављање ових послова у граду Врање је оформљена Служба зоохигијене при ЈКП „Комрад“, која је у складу са скупштинском Одлуком о држању паса и мачака на територији града Врања задужена за обављање напред поменутих послова. Ова служба према достављеном извештају поседује потребну опрему за рад, уз то је достављен и податак да су сви радници прошли обуку за хватање паса. Такође, по овој одлуци инспектор зоохигијене оверава (потписом) спецификацију извршених радова предузећа. У наредном периоду потребно је да у смислу извршења наведених послова буде закључен уговор између града и Јавног комуналног предузећа „Комрад“ Врање.

У наредном периоду, у складу са могућностима и континуираним праћењем важећих законских и подзаконских аката радити на техничком јачању и кадровском оспособљеношћу ове Службе.

6.3. Информисање и едукација грађана

Циљеви образовања и информисања су упознавање власника животиња, односно паса и мачака, као и грађана са њиховим особинама и потребама, сопственим мотивима држања паса/мачака, законским обавезама њихових власника. Поред тога грађанство се мора упознати са елементима Програма контроле и смањења популације напуштених паса/мачака у циљу бољег разумевања права и одговорности свих учесника у ланцу решавања проблема, а нарочито обавеза власника, односно држаоца пса/мачке.

Медији имају важну улогу у едукацији и подизању свести грађана о проблему ових напуштених животиња, редовном истинитом информисању и промоцији хуманијег односа према њима.

Проблеми који се јављају су:

-недовољан ниво знања и информисаности самих медија о правим узроцима настанка проблема напуштених животиња – паса и мачака, као и о хуманим начинима њиховог решавања и

-недовољна заинтересованост медија.

У циљу решења наведених проблема потребно је:

-информисање медија о узроцима настанка проблема напуштених животиња – паса/мачака;

-подстицање заинтересованости медија повећаним активизмом удружења грађана за заштиту животиња и других релевантних субјеката и

-придобивање медија за партнерски однос у хуманом решавању проблема ових напуштених животиња.

Поред објективног информисања, медији треба да преузму улогу едукатора јавности, како би се помогло грађанима и државним службама да се једном проблем реши.

Унапређење јавне свести кроз едукацију и подизање нивоа информисања шире јавности путем сталне медијске кампање чији је акценат на принципима заштите добробити животиња, гарантује да ће многе генерације у нашем граду имати другачији однос према овом проблему. Кроз образовне програме и јавне кампање потребно је упознати јавност са начинима и условима држања кућних љубимаца, пре свега паса и мачака, њиховим биолошким особинама, понашањем и потребама, користима које човек има од њих, као и са законским обавезама које човек има према њима (Закон о добробити животиња, Закон о ветеринарству, подзаконским актима, као и свих релевантних градских прописа).

Све генерације грађана треба да буду обухваћене едукацијом, с тим што је приступ прилагођен узрасту (разликују се начини едуковања деце предшколског и школског узраста, средњошколаца, одраслих лица), а посебно власници паса и мачака.

У едукацију грађана (деце и одраслих) путем медија и на други адекватан начин укључити све релевантне субјекте, а то су: представници органа града, надлежне градске службе (инспекција и комунална полиција), удружења за заштиту животиња, ветеринарску инспекцију, представнике комуналног предузећа и др.

6.4. Пројекат масовног третмана напуштених паса/мачака

6.4.1. Регистрација, обележавање и вакцинација

Регистрација и обележавање напуштених паса/мачака је кључна превентивна мера, којом је

олакшан надзор над њиховим кретањем, трговином, превозом, односно проналажењем изгубљених, напуштених и отуђених животиња. На тај начин сваки пас/мачка би био евидентиран и знао би се његов власник.

Тако да је неопходно вршити обележавање животиња путем електронског идентификационог система, односно микрочиповање животиња – пса/мачке, и од стране овлашћеног обележивача, у складу са законом, сви подаци о обележеним псима и мачкама морају се достављати Централној бази, а у складу са Правилником о начину обележавања и регистрације паса и мачака. Такође, све напуштене животиње морају бити вакцинисане против беснила, и третиране у складу са прописима који регулишу ову област.

6.4.2. Стерилизација

Метод стерилизације представља најефикаснију меру којом се смањује број напуштених паса и мачака, регулише бројност популације у прихватилиштима, као и неконтролисана репродукција напуштених паса.

Обавеза је да свака јединка у прихватилиштима мора бити стерилисана, као и свака јединка која напушта прихватилиште.

Јединке могу бити стерилисане у било којој адекватној установи, чиме би се изазвала здрава тржишна конкуренција и спустила цена услуга. Овом мером би се предупредио рад Прихватилишта, јер се при прихватилишту неретко врши неконтролисано размножавање, чиме се слаби њихова функција.

Стерилизација је рутинска хируршка интервенција, која траје само 15 минута и пас је способан да се врати кући већ после сат времена. Потпуни опоравак траје 7-10 дана код женке, односно 3-5 дана код мужјака. Иако најефикаснија метода у сузбијању популације напуштених паса/мачака, није довољно прихваћен метод због недовољне информисаности и предрасуда. Континуираном едукацијом и бољим информисањем грађана повећава се свест о значају и улози стерилизације у решавању овог проблема. На овај начин се стичу услови да се проблем смањења бројности популације напуштених животиња на најхуманији начин реши.

Спречавање размножавања животиња смањује проблеме рађања, здравствене проблеме и еколошке проблеме – смањује трочкове контроле у будућности.

Стерилизација и кастрација су темељ сваког ефикасног програма контроле прекобројности.

6.4.3. Удомљавање, поклањање и проналажење изгубљених животиња

Удомљавање, поклањање и проналажење изгубљених животиња представља најхуманији начин збрињавања напуштених животиња. Све животиње које се дају на удомљавање морају бити вакцинисане, стерилисане и обележене.

Из искуства у нашем, као и у другим градовима, познато је да одређени број грађана контактира запослене у Прихватилишту и активне чланове удружења за заштиту животиња како би „поклонио“ једну, две или више кућних љубимаца прихватилишту.

Разлози за такву одлуку грађана могу бити објективни (пресељење из куће у стан, промена места пребивалишта, болест, смрт власника...и сл.) и субјективна жеља власника да се ослободи животиње, дојучерашњег кућног љубимца, наводећи углавном личне разлоге.

Удомљавање је поступак проналажења новог власника за пса који се налази у прихватилишту. Грађани могу добити информацију у прихватилишту, уколико су заинтересовани да удоме пса. Сарадња са удружењима за заштиту животиња мора бити на највишем нивоу како би информисање грађана о могућностима удомљавања паса из прихватилишта дало очекиване резултате. Пси/мачке се удомљавају очишћени од паразита, вакцинисани, обележени и стерилисани, како би се смањила могућност даљег неконтролисаног размножавања животиње у домаћинству.

Грађани који су изгубили своје кућне љубимце пса/мачку, дужни су, у складу са Одлуком о држању паса и мачака на територији града Врања, да тај губитак без одлагања, а најкасније у року од три дана од дана нестанка животиње, пријаве органу Градске управе надлежном за послове зоохигијене и ветеринарској служби. Ако власник, односно држалац не пријави губитак животиње, у прописаном року, сматра се да је напустио животињу. Уколико су грађани пријавили нестанак у прописаном року, а животиња се пронађе, надлежни орган за послове зоохигијене обавештава да га могу преузети у прихватилишту. Списак тражених, односно изгубљених животиња је јаван и надлежни орган за послове зоохигијене Градске управе, исти треба да достави и зоохигијеничарској служби. Тада власник потписује изјаву о враћеној животињи. Уколико се случај понавља сматра се да власник изгубљене животиње не води бригу о свом кућном љубимцу и пријављује се надлежним инспекцијама ради даље обраде.

6.4.4. ЦНР Програм (ухвати, стерилиши, пусти)

У срединама у којима је број напуштених паса велики, неопходно је применити ткзв. ЦНР Програм (ухвати, стерилиши, пусти). Једноставно уклањање животиња – паса или мачака са улица не представља ефикасан начин смањења њиховог броја. На локалитетима са којих су уклоњени пси досељавају се нови, јер су за уклоњеним животињама остали слободни извори хране. На тај начин, веома брзо, већ после пар месеци, локалитет са којег су уклоњени насељава исти број животиња. Насупрот томе ЦНР Програмом прво се стабилизује бројност напуштених животиња, а потом постепено долази до смањења њиховог броја путем смањења капацитета станишта, а и спречавањем настанка нове генерације.

ЦНР Програм се укратко своди на хватање животиња, стерилизацију, вакцинацију против беснила, третман против ендопаразита и ектопаразита, обележавање и враћање здравих, неагресивних и неуждљивих животиња на подручје на којем су ухваћени, осим на локације дечијих вртића, школских дворишта и болница. Враћене животиње се и даље сматрају напуштенима до њиховог удомљења или смрти.

ЦНР Програм је ефикасна прелазна мера чији је циљ да заустави даљи пораст популације, као и долазак нових на слободне изворе хране. С обзиром да се ове животиње не могу размножавати, њихова популација се постепено смањује.

6.4.5. Сарадња

За све учеснике у ланцу решавања проблематике ових напуштених животиња и преузимање одговорности за свој део извршења програма потребна је добра комуникација.

У циљу што боље координације и сарадње свих служби на локалном нивоу, потребно је успоставити веома добру координацију свих месних заједница, школа, јавних предузећа, кинолошких друштава, ветеринарских станица, инспекцијских служби, полиције, удружења за заштиту животиња, прихватилишта.

6.4.6.Еутаназија

Еутаназија је најнеефикаснија мера контроле. Спроводи је искључиво ветеринар над агресивним и неизлечиво болесним животињама у складу са Законом о добробити животиња.

По Закону о добробити животиња („Службени гласник РС“, број:41/2009) и Одлуке о држању паса и мачака на територији града Врања – пречишћени текст („Службени гласник града Врања“, број: 18/2015), пас и мачка се могу лишити живота ако:

1.)ако су тешко повређени, неизлечиво болесни, телесно деформисани или на други начин патолошки онеспособљени, тако да опоравак није могућ, а живот за животињу представља бол, патњу, страх и стрес,

2.)су достигли старост да им отказују основне животне функције;

3.)се лишавањем живота спречава ширење, односно ако се сузбију и искорењују заразне болести, у складу са законом којим се уређује ветеринарство;

4.)у другим случајевима, у складу са законом.

Лишавање животиње живота обавља се на хуман начин који проузрокује тренутну и сигурну смрт.

Лишавање животиње живота на хуман начин мора се обављати уз претходно омамљивање животиње, осим код принудног лишавања живота ради прекида патње и бола насталог услед патолошког стања, повреде или заразне болести.

Животињу може лишити живота само ветеринар или ветеринарски техничар под надзором ветеринара или друго обучено лице под надзором ветеринара, осим у случајевима када је угрожена безбедност људи и животиња, ако законом није другачије прописано.

Лица која врше еутаназiju дужна су да после спроведеног поступка лишавања живота провере да ли је наступила смрт животиње.

6.5.Пројекат масовног третмана власничких паса/мачака.

Власници и држаоци паса и мачака дужни су да омогуће ветеринарским станицама и ветеринарским амбулантама (овлашћени обележивачи од стране министарства) да врше вакцинацију паса и мачака у складу са Програмом мера здравствене заштите животиња. Вакцинисани пси и мачке морају се трајно обележити у складу са посебним прописом, или у складу са Правилником о начину обележавања и регистрације паса и мачака. Обележавањем и регистровањем паса/мачака стварају се услови за једноставније проналажење власника или држаоца који напусте или изгубе животињу. Санкционисањем оваквог поступања стварају се услови за успостављање одговорности власника и држаоца паса и мачака.

Такође, по закону овлашћени обележивач паса и мачака доставља Централној бази, коју води Министарство надлежно за послове ветерине, податке о обележеним псима и мачкама, о уинулим или изгубљеним псима и мачкама, о променама власника или држаоца паса и мачака и одговара за тачност и ажурност података.

Поред стерилизације напуштених животиња пожељно је промовисати и стерилизацију паса и мачака познатих власника. Као што је већ напред наведено, стерилизација није у јавности довољно прихваћен метод због недовољне информисаности грађана и предрасуда. Континуираном едукацијом и бољим информисањем грађана повећава се свест о значају и улози стерилизације у решавању овог проблема. На овај начин се стичу услови да се власнички пси и мачке, уколико њихови власници, односно држаоци не желе или не могу да се старају о њиховом потомству, на време предузму мере, како би се на најбољи начин спречило настајање потомства. Ова мера би такође утицала на смањење броја напуштених паса/мачака.

У том смислу је неопходно вршити континуирано упознавање јавности са правима и обавезама власника и држаоца ових животиња са њиховим законским обавезама.

6.6.Санкционисање неодговорних грађана

Потребно је санкционисати нарочито оне власнике, односно оне држаоце животиња, који не вакцинишу своје псе и мачке и не изврше њихово трајно обележавање, ако напусте, односно одбаце животињу чији опстанак зависи непосредно од њих, када без надзора пусте животиње на јавне површине, као и у другим законом и другим прописима предвиђеним случајевима.

Како би овај Програм могао да постигне жељене резултате, неопходно је да надлежне градске инспекцијске службе и комунална полиција, у оквиру својих овлашћења предузму све мере на санкционисању неодговорних власника, односно држаоца паса/мачака, у складу са законом и градским прописима из те области, као и републичка ветеринарска инспекција, у складу са својим овлашћењима, и у том смислу органи града треба да остваре висок ниво комуникације и сарадње са надлежним републичким инспекцијама.

7.ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Да би Програм у целости био реализован потребно је предвидети и обезбедити финансијска средства за изградњу прихватилишта почевши од израде пројектно – техничке документације, саме изградње, формирања служби, потребне опреме за рад, материјалних трошкова прихватилишта, значи свих трошкова за несметано функционисање прихватилишта и за рад њених служби у складу са законом, као и за рад Службе зоохигијене. Такође до стављања у функцију новоизграђеног прихватилишта, град треба наставити са издвајањем средстава за решавање питања напуштених паса и мачака у постојећа прихватилишта и на тај начин

спровести мере обележавања - чиповања, вакцинације, стерилизације, евентуалне еутаназије, и свих других неопходних трошкова који ће детаљно бити регулисани уговором између Градске управе града Врања и правног лица које ће за потребе града обављати те послове, а у складу са овим Програмом.

7.1.Извори прихода.

- буџет града Врања,
- средства из донација.

8.ПРЕДЛОГ ДИНАМИКЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА

С обзиром на садашње стање, обимност проблематике и финансијске могућности Града предлаже се да се реализација Програма изведе у фазама.

Код фазног решавања строго водити рачуна о приоритетима и законским обавезама.

Приоритете и фазе реализације Програма, пре свега у делу свих потребних услова за изградњу, опремање и стављање у функцију Прихваталишта за животиње, утврдиће надлежни органи града.

Такође до изградње Прихваталишта све финансијске обавезе које Град има у делу реализације овог Програма су: уговорне обавезе са власником прихваталишта у складу са овим Програмом, у погледу неопходних обавеза у вези са јачањем капацитета Службе зоохигијене и евентуалне трошкове едукације грађана у вези са овим Програмом.

9.ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

У граду Врање проблем напуштених паса представља тему о којој се расправља више година, а која још више заокупљује пажњу јавности великим бројем одштетних захтева грађана на рачун Града.

Најизраженији проблем је у самом Граду, али је присутан и у осталим приградским и сеоским подручјима. На решавању ове проблематике предузимане су мере, али још увек нису дале очекиване резултате.

Изградњом прихваталишта и спровођењем Програма контроле и смањења популације напуштених паса/мачака у граду Врању који подразумева: стерилизацију, обележавање свих паса на територији града, удомљавање ухваћених паса, едукацију становништва путем средстава јавног информисања, предшколских и школских установа, сарадњу са ветеринарским службама и инспекцијама, удружењима за заштиту животиња, еколошким организацијама, кинолозима, треба се

постићи жељени и планирани циљ, а то је управо смањење популације напуштених пре свега паса, а и мачака.

Сваки неевидентни пас и мачка којег власник избаци на улицу постаје напуштена животиња и представља опасност за грађане, а одговорност за последице његових напада на грађане и имовину пада на терет локалне самоуправе.

Сваки неевидентни пас или штене кога власник избаци на улицу постаје напуштен пас и представља опасност за грађане, а одговорност за настале последице, као што је напоменуто пада на терет локалне самоуправе.

Обележавањем паса и мачака увећава се одговорност власника, који своје љубимце не могу олако избацити на улицу, а неодговорни власници ће сносити све материјалне трошкове за последице дела које направи пас (нападне особу, друге животиње...), као и трошкове хватања и збрињавања пса/мачке у прихватилиште.

Пракса је показала да се применом мера: обележавања паса, стерилизацијом, удомљавањем, едукацијом грађана, драстично смањује број напуштених паса. Све мере предвиђене Програмом су неопходне како би се кроз време и едукацију подигла свест о схватању одговорности (личне и материјалне) власника сваког пса и тиме отклонио узрок проблема.

У изради овог Програма учествовала је Радна група коју је образовало Градско веће града Врања, који су ради што боље израде истог поред важећих прописа и искуства других градова у Србији, као и искуства самих чланова Радне групе, обављали и неопходне консултације са инспекцијским службама, како градских, тако и републичких.

10.ЗАКЉУЧАК

До стављања у функцију градског прихваталишта, након његове изградње, који представља један од главних циљева овог Програма, предузети мере на реализацију и спровођење Програм смањења популације напуштених паса и мачака, на начин који је предвиђен Програмом, тако да:

1.Хватањем напуштених паса и мачака, њиховим уклањањем са јавних површина и њиховим смештајем у прихватилиште отклониће се опасност од уједа напуштених паса, а самим тим ће се избећи плаћање накнаде штете оштећеним грађанима, што ће довести до смањења буџетских издатака по овом основу.

2.Стерилизацијом се бројност популације паса и мачака ставља под контролу, на хуман начин, а истовремено се утиче и на стварање здраве

популације, с обзиром да се стерилизацијом значајно смањује ризик полно преносивих и опасних болести животиња.

3.Микрочиповањем свих паса и мачака постиже се устројавање евиденције њихових власника, што за последицу има повећање одговорности истих према њиховим кућним љубимцима, али и преношење одговорности за штету услед уједа паса са Града на евидентираног власника животиње.

4.Антирабичном вакцинацијом свих паса и мачака нестаје опасност од ширења рабиеса, 100% смртоносне антропозоонозе.

5.Едукација грађана свих узраста усмерена је на ширење свести и информисање јавности о добробити животиња, у циљу правилног односа према животињама који искључује било какав вид агресивног понашања.

6.Спровођењем ЦНР Програма (ухвати, стерилиши, пусти) доћи ће до даљег пораста популација паса на јавним површинама, стабилизације броја напуштених паса, односно спречавања њиховог неконтролисаног размножавања.

Сматра се да би доношењем и реализацијом овог Програма допринело да се на прогресиван, али пре свега хуман начин промени наш однос према напуштеним животињама, а самим тим и слика о нама самима коју шаљемо у јавност.

У реализацији овог Програма треба да учествују органи града Врања, а пре свега Градска управа града Врања са својим службама, ЈКП „Комрад“, ветеринарска инспекција, ветеринарска служба, медији, удружења за заштиту животиња, као и сами грађани.

Надзор над спровођењем мера и реализације овог Програма вршиће Градско веће града Врања.

Градско веће може овластити члана Већа који је задужен за решавање овог питања, да непосредно прати примену и реализацију овог Програма, и да у складу са тим периодично

извештава Градско веће, а нарочито у случају када се одређене планиране мере Програмом не спроводе или се не спроводе на одговарајући начин.

ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА ВРАЊА, дана: 22.09.2017 године, број: 06-192/1/2017-04